

ФБ БДУ: асяроддзе развіцця асобы

Памятаеце старога Хорхе, персанаж «Імя ружы» Умберта Эка? Ён хаваў у бібліятэцы вельмі рэдкае выданне, а яшчэ атруціў старонкі гэтай кнігі, каб вынаквы чытач сканаву ў пакутах. Сёння бібліятэка адмаўляецца ад статусу Храмы і адкрываецца на сустрэчу чытачу. Пра змену парадых, канцэпцыю адкрытага фонду, разнастайныя носьбіты інфармацыі гутарым з дырэктарам Фундаментальнай бібліятэкі БДУ Пятром ЛАПО.

МЕДЫАБІБЛІЯТЭКА

— **Пётр Міхайлавіч, нагадайце, калі ласка, структуру нашай універсітэцкай бібліятэкі.**

— Яна вызначаецца адпаведнымі задачамі, а менавіта: інфармацыйнае абслугоўванне вучэбнага, навуковага і выхаваўчага працэсу. З гэтым звязана праца аддзелаў абслугоўвання, якіх у нас 9, а таксама аддзела камплектавання і каталогізацыі фондаў. Даведачна-бібліяграфічнае абслугоўванне — гэта праца аддзела даведачна-бібліяграфічнай і інфармацыйнай работы. Выхаваннем культуры чытання, прапагандай кнігі займаецца аддзел гуманітарна-асветніцкай работы. Ёсць таксама аддзел рэдкай і каштоўнай кнігі, метадалагічны аддзел, аддзел аўтаматызацыі інфармацыйна-бібліятэчных працэсаў, аддзел бібліятэчнага маркетынгу... Структура бібліятэкі разгалінаваная, філіялы знаходзяцца практычна ва ўсіх вучэбных карпусах, у іх склад уваходзяць абанемента і чытальныя залы, на факультэце журналістыкі ёсць і медыябібліятэка.

— **Медыябібліятэка — гэта штосці адрознае ад медыятэк, якія таксама дзейнічаюць ва ўніверсітэце?**

— Тое, што ў нас сёння называюць медыятэкай, гэта хутчэй сродак доступу да электронных інфармацыйных рэсурсаў: ёсць камп'ютар, ёсць доступ да інтэрнэту, ёсць магчымасць раздрукаваць патрэбную інфармацыю... Можна сказаць, што гэта камп'ютарны клас з пэўным пашырэннем функцыянальнасці. Адпаведна ж бібліятэчнай тэрміналогіі медыятэка — гэта найперш спалучэнне інфармацыйных рэсурсаў на розных носьбітах інфармацыі. Як чытальная зала на журфаку, у якой ёсць і друкаваны фонд (кнігі, часопісы, газеты), і электронны. Усе камп'ютары тут далучаны да інтэрнэту, ёсць і бесправодны доступ Wi-Fi. Пакуль, каб адрозніваць, называем гэтую чытальную залу медыябібліятэкай. Падобныя мяркуецца стварыць ва ўсіх карпусах.

— **Ці хутка тое шчасце будзе?**

— Бібліятэка мае стратэгічны план развіцця на 2011–2015 гг., у якім гэта «шчасце» прапісана. Але паспяховае выкананне планаў залежыць ад фінансавання і кадраў. Бібліятэчная справа пастаянна мяняецца і ўскладняецца. Сённяшні бібліятэкар мусіць і на камп'ютары

ўсё, што ў прынцыпе ёсць на гэту тэму. І знаходзіць тую літаратуру, якую, можа, і не знайшоў бы іншым шляхам.

Акрамя таго, ёсць такія паняцці, як універсітэцкая аўра, атмасфера даверу, безбар'ерная прастора. Мне падаецца, гэтыя рэчы найлепей рэалізуюцца ў бібліятэцы. Студэнт, прыйшоўшы да адкрытага фонду, будзе пачувацца самастойнай асобай, якой давяраюць. У яго будзе выпрацоўвацца іншае стаўленне і да кнігі, і да навучання, і да самога ўніверсітэта — больш адказнае, больш ініцыятыўнае. Хацелася б, да ўсяго, зрабіць у бібліятэцы такія зоны, дзе студэнты маглі б проста гутарыць адзін з адным, дыскусютаваць наконт прачытаных кніг, рыхтавацца ў групах, збірацца ў кампаніі па інтарэсах. Кнігі ж напісаны на такіх тэмах, якія ад пакалення да пакалення не мяняюцца — вось і было б карысна, каб студэнты ў дыскусіях карысталіся не толькі асабістым досведам, але і тым, што замацаваны ў кнігах, — урэшце, не дурні кнігі пішуць. Кніга павінна спрыяць эмацыйнаму і эстэтычнаму развіццю асобы студэнта.

ДАВЕР І АДКАЗНАСЦЬ

— **Чытальная зала ў будынку на Кальварыйскай, 9 цікавая яшчэ і тым, што кнігі стаяць у адкрытым доступе: заходзь, шукай, чытай, капіруй...**

— У ідэале бібліятэка навучальнай установы бачыцца даступнай усім, хто мае дачыненне да ўніверсітэта. Ёсць тэндэнцыя, больш заўважная на Захадзе, дзе бібліятэкі ВНУ лепей аснашчаны і развіваюцца ў адпаведнасці з дасягненнямі сучасных тэхналогій, укараняць канцэпцыю адкрытага доступу. Гэта значыць, што чалавек унутры бібліятэкі можа свабодна перамяшчацца дзякуючы нейкай сістэме навігацыі, можа нават нідзе не перакрываюцца з бібліятэкарам; пажадана, каб гэта бібліятэка была адчынена 24 гадзіны на суткі. Адкрыты фонд мае шэраг выгодаў. Скажам, калі чалавек прыйшоў у бібліятэку па канкрэтную кнігу, ён падыходзіць да паліцы і бачыць не толькі кнігі таго аўтара, з якім збіраўся працаваць напачатку, але і

функцыі капіравання, што дае пра зберажэнне фонду. Калі побач з чытальнай залай ці нават у ёй самой знаходзіцца капіравальны апарат, у чалавека з'яўляецца магчымасць не здзяйсняць злчынства ў дачыненні да кнігі. Можна пайсці і «адксерыць» патрэбнае — і бібліятэка застаецца задаволеная, і чытач.

Важная праца, у якой задзейнічаны ўсе структуры бібліятэкі, — фарміраванне інфармацыйнай культуры карыстальніка. Гэта нават вылучана асобным пунктам у Місіі бібліятэкі, адмысловым дакуменце сістэмы менеджменту якасці адукацыі, у якім у лаканічнай форме выкладзена бачанне калектывам бібліятэкі яе месца, асноўных функцый і задач.

Інфармацыйная культура карыстальніка бібліятэкі — гэта не толькі пэўныя навыкі і ўменні знайсці патрэбную інфармацыю ў фондах. Мы разглядаем гэта паняцце шырэй, у гуманітарным аспекце, і ў гэтым словазлучэнні на першае месца выводзім слова «культура» — культура мовы, маўлення, духоўная культура карыстальніка. Для развіцця гэтай культуры маем дапамогу ў выглядзе кніг — навуковай і мастацкай літаратуры. Адна з асноўных задач, якія стаяць перад бібліятэкай, далучыць студэнтаў, выкладчыкаў, супрацоўнікаў БДУ да тых багаццяў думак, эмоцый, якія тут захоўваюцца.

БІБЛІЯТЭКА НА ФЛЭШЦЫ

— **Апошнім часам павялічваецца доля і аб'ём электронных рэсурсаў. Раней з гледжання аб'ёмаў інфармацыі самым паказальным зборам была бібліятэка Кангрэса ЗША, а цяпер мы гаворым пра рэсурс Youtube і падобныя, дзе аб'ём інфармацыі расце больш імкліва, чым у друкаваных фондах. Як рэагуе бібліятэка на гэтыя змяненні?**

— Мы мусім гэта ўлічваць. Канешне, універсітэцкую бібліятэку цікавіць не інтэрнэт-рэсурс сам па сабе. Для нас каштоўнасцю з'яў-

ляюцца электронныя базы даных, якія даюць інфармацыю, дапамагаюць развіццю адукацыйнага і навуковага працэсу. Таму мы падпісаны на шэраг міжнародных баз — EBSCO, East View, ProQuest, Springer і іншыя, аб'ём якіх пастаянна павялічваецца (зараз гэта 30 баз навуковай і навукова-папулярнай інфармацыі, у якіх пададзены болей чым 20 900 паўнатэкставых часопісаў і газет, 1 900 000 дысертацый і 2 500 000 аўтарэфератаў). ФБ рэгулярна запрашае ўсіх ахвотных на спецсемінары, дзе вучыць працаваць з гэтымі калекцыямі. Прыходзіць у залу інфармацыйных рэсурсаў у галоўным корпусе — і зможа атрымаць звесткі пра склад такіх баз даных, тэхналогіі іх выкарыстання і да т. п.

Яшчэ вядзецца праца па стварэнні Электроннай бібліятэкі БДУ. У кастрычніку 2010 г. яе ўваў ў пробную эксплуатацыю, зараз маем больш за 2 тыс. электронных версій розных выданняў — як бачыце, электронная бібліятэка вельмі хутка напаўняецца. Надалей гэта будзе адзін з асноўных рэсурсаў для інфармацыйнага забеспячэння вучэбнай і навуковай дзейнасці.

— **Пашырэнне электронных кніг, адукацыйныя эксперыменты з планшэнтамі, медыятэка... Ці не знікне з часам папяровая кніга?**

— Кніга мае сваё пэўнае месца ў культуры і гісторыі чалавецтва. Памятаеце, у стужцы «Масква слязам не верыць» быў энтузіязм тэлебачання, які казаў, што тэлебачанне з часам выцесніць усё: тэатр ды іншыя формы мастацтва. Але тэлебачанне існуе, і тэатр нікуды не знік. Тое самае і з папяровай кнігай. Мяркую, ва ўсе часы ў яе будуць свае прыхільнікі, аматары. Тым болей што электронная кніга толькі пачала сваё існаванне, гэта крыніца, не правяраная часам. Таму адносна электронных кніг немагчыма пакуль рабіць доўгатэрміновыя прагнозы. Як у электроннай кнігі з надзейнасцю? Вось папулярныя сёння электронныя каталогі — а раптам, барані Божа, якая катастрофа надарыцца і знікне электрычнасць, і застанецца ні з чым. Кніга вольная ад падобных абмежаванняў.

Да ўсяго, кніга — аб'ект культуры. Калі мы гаворым пра нашага асноўнага чытача — студэнта, ён мусіць ставіцца да кнігі з піетэтам. У нас ёсць выданні, якія дапамагаюць выхаваць падобнае стаўленне, напрыклад, Слуцкае Евангелле, перададзенае нашай бібліятэцы. Чалавек пабачыць такую кнігу і зразумее, што за ёй стаіць шматгадовая кніжная традыцыя, культура выдання, вялізная інтэлектуальная праца і карпатлівая ручная. Некаторым важным тыя адчужэнні, якія можа даць толькі папяровая кніга — дотык да старонак, іх шоргат, сумесь пахаў паперы, друкарскай фарбы і пылу стагоддзяў...

Наша бібліятэка знаходзіцца ва ўніверсітэце, а ён фарміруе духоўную, інтэлектуальную эліту нашага грамадства — безумоўна, такі культурны аб'ект, як кніга, мусіць граць сваю ролю ў фарміраванні асобы тых людзей, якім наканавана вызначаць будучыню краіны. Таму вядзем усялякую прапаганду кнігі. Скажам, выставы кніг праводзім не толькі для таго, каб паказаць інфармацыйныя рэсурсы пэўнай тэматыкі, але і каб паказаць самі кнігі ва ўсёй іх паліграфічнай і ілюстратыўнай раскошы. Кніга — артэ-факт, які чалавек павінен патрымаць у руках і пагартаць.

Маргарыта АЛЯШКЕВІЧ
Фота Генадзя КРАСКОЎСКАГА

Медыябібліятэка на Кальварыйскай, 9 — узор для ўсяго ўніверсітэта